

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Одеський національний технологічний університет

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економіка підприємництва

Назва дисципліни

Обов'язкова навчальна дисципліна

Обов'язкова/Вибіркова

Мова навчання – українська

українська/англійська

Освітньо-професійна програма

міжнародна торгівля зерном

(назва ОП)

Код та найменування спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

(код та найменування спеціальності)

Шифр та найменування галузі знань 07 Управління та адміністрування

(шифр та найменування галузі знань)

Ступінь вищої освіти бакалавр

бакалавр/магістр

Розглянуто, схвалено та затверджено
Методичною радою університету

РОЗРОБЛЕНО ТА ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ: кафедрою управління бізнесом Одеського національного технологічного університету

РОЗРОБНИК (розробники): Володимир ШАЛЕНИЙ, доцент кафедри управління бізнесом, кандидат економічних наук
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри управління бізнесом
Протокол від «7» 09 20__ р. № 3

Завідувач кафедри ПІДПИСАНО Наталія БАСЮРКІНА
(підпис) Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Розглянуто та схвалено методичною радою зі спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність галузі знань 07 Управління та адміністрування

Голова ради ПІДПИСАНО Марина МАРДАР
(підпис) Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Гарант освітньої програми ПІДПИСАНО Юлія БРОВКІНА
(підпис) Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Розглянуто та схвалено Методичною радою університету
Протокол від «__» _____ 20__ р. №__

Секретар Методичної ради університету ПІДПИСАНО Валерій МУРАХОВСЬКИЙ
(підпис) Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

ЗМІСТ

1	Пояснювальна записка.....	4 стор.
1.1	Мета та завдання навчальної дисципліни	4 стор.
1.2	Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти.....	4 стор.
1.3	Міждисциплінарні зв'язки.....	5 стор.
1.4	Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС.....	5 стор.
2	Зміст дисципліни:.....	6 стор.
2.1	Програма змістових модулів.....	6 стор.
2.2	Перелік практичних робіт.....	7 стор.
2.3	Перелік завдань до самостійної роботи.....	8 стор.
3	Критерії оцінювання результатів навчання.....	9 стор.
4	Інформаційне забезпечення.....	10 стор.

1. Пояснювальна записка

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Сприяти оволодінню здобувачами вищої освіти теоретичними і практичними знаннями з організації та ведення підприємницької діяльності, дії економічних законів на рівні окремих суб'єктів підприємницької діяльності, оцінки ефективності підприємницької діяльності. Завданнями дисципліни передбачено вивчення теоретико-методологічних засад сутності підприємництва як виду діяльності, особливостей її здійснення в сучасних умовах господарювання, ресурсного забезпечення підприємницької діяльності, оцінки економічної ефективності діяльності, в тому числі інвестиційної, суб'єктів підприємництва, набуття практичних вмінь і навичок щодо використання теорії економіки підприємництва в управлінні суб'єктами підприємництва. Завданням вивчення курсу є також підготовка здобувачів вищої освіти до свідомого вивчення суміжних з економікою підприємництва дисциплін.

В результаті вивчення курсу економіки підприємництва студенти повинні **знати:**

- суть основних економічних показників господарської діяльності суб'єктів підприємництва, їх взаємозв'язок і шляхи покращення;
- економічний зміст ресурсів, структуру та форми ресурсного забезпечення;
- чинники, які впливають на ефективність роботи суб'єктів підприємництва;
- методи оцінки ефективності діяльності роботи суб'єктів підприємництва.

вміти:

- проводити аналіз використання ресурсів;
- оцінювати діяльність суб'єктів підприємництва з економічної точки зору;
- вишукувати резерви підвищення ефективності діяльності суб'єктів підприємництва і знаходити правильні рішення складних економічних проблем в умовах ринку.

1.2. Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємництва» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в [Стандарті вищої освіти зі спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність](#) та [освітньо-професійної програми «Міжнародна торгівля зерном»](#) підготовки бакалаврів.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК7. Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Знання і розуміння теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК3. Розуміння форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

СК7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК12. Здатність здійснювати комплексний аналіз діяльності підприємницьких структур та вміння розробляти заходи щодо адаптації до змін зовнішнього середовища.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН13. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

ПРН17. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

ПРН22. Аналізувати діяльність підприємницьких структур та розробляти заходи щодо адаптації до змін зовнішнього середовища.

1.3. Міждисциплінарні зв'язки

Попередні – вища математика, основи управління бізнесом, методи дослідження показників якості товарів та послуг, послідовні – комерційна діяльність.

1.4. Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС

Навчальна дисципліна викладається на 2 курсі у 3 семестрі.

Кількість кредитів ECTS- 5, годин - 150

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	практичні
денна	50	26	24
заочна	22	12	10
Самостійна робота, годин	Денна - 100		Заочна - 128

2. Зміст дисципліни

2.1. Програма змістовних модулів

Змістовний модуль 1: Організаційно-правові основи здійснення підприємницької діяльності

№ теми	Зміст теми	Годин	
		Денна	Заочна
1.	Підприємництво як вид господарської діяльності. Генезис теорій підприємництва. Зміст і характерні риси підприємництва. Суб'єкти підприємницької діяльності. Державне регулювання підприємницької діяльності. Захист прав суб'єктів підприємницької діяльності. Особливості ліцензування та патентування підприємницької діяльності	2	1
2.	Галузі та види господарської діяльності. Види господарської діяльності та їх класифікація. Підприємницька діяльність в галузях промисловості, сільського, лісового господарства, будівництва, транспорту. Торгівельне підприємництво. Фінансове підприємництво. Підприємницька діяльність у сфері послуг	2	0,5
3.	Підприємницьке середовище. Передумови підприємництва та елементи підприємницького середовища. Інфраструктура підприємництва. Функції, модель та правова база підприємництва	2	0,5
4.	Види підприємств та організаційно-правові форми підприємництва. Підприємство як форма прояву підприємництва. Класифікація підприємств. Підприємства колективної власності. Особливості та види кооперативів. Державні та змішані підприємства. Підприємства з іноземними інвестиціями. Суб'єкти малого підприємництва. Організаційно-правові форми підприємництва	2	1
5.	Організація підприємства. Вибір ідеї та визначення раціональної стартової стратегії. Найменування та торговельна марка підприємства. Формування статутного фонду та порядок створення нового підприємства. Державна реєстрація підприємницької діяльності. Припинення діяльності підприємницьких структур. Типові помилки при заснуванні власної справи	2	1
Всього		10	4

Змістовний модуль 2: Ресурси суб'єкта підприємницької діяльності

№ теми	Зміст теми	Годин	
		Денна	Заочна
1.	Основні засоби суб'єкта підприємницької діяльності. Поняття основних засобів. Класифікація та вартісна оцінка основних засобів. Знос основних засобів. Амортизація. Оцінка ефективності використання та відтворення основних засобів.	2	1
2.	Оборотні кошти суб'єктів підприємництва. Поняття оборотних коштів, їх класифікація. Оцінка ефективності використання оборотних коштів.	2	1
3.	Персонал суб'єкта підприємництва та оплата праці. Сутність, класифікація та структура персоналу. Продуктивність праці як показник ефективності праці. Оплата праці на підприємстві	2	1
Всього		6	3

Змістовний модуль 3: Результати діяльності суб'єкта підприємництва.

№ теми	Зміст теми	Годин	
		Денна	Заочна
1.	Витрати суб'єкта підприємницької діяльності. Поняття витрат та собівартості продукції. Класифікація витрат. Собівартість продукції за статтями калькуляції. Оцінка ефективності управління витратами. СVP-аналіз діяльності підприємства та його роль в управлінні витратами.	2	1
2.	Прибуток суб'єкта підприємницької діяльності. Поняття прибутку субекта підприємницької діяльності. Джерела формування прибутку. Розподіл прибутку в сучасних умовах господарювання. Оцінка прибутковості діяльності суб'єктів господарювання.	2	1
3.	Ціни та ціноутворення. Поняття ціни, функції та види цін. Методи ціноутворення, розрахунок ціни.	2	1
4.	Інвестиційна діяльність. Поняття інвестицій. Інвестиційний ринок. Класифікація інвестицій. Оцінка ефективності інвестицій.	2	1
5.	Оцінка ефективності діяльності суб'єкта підприємництва. Поняття ефективності діяльності. Види ефективності. Показники оцінки ефективності діяльності. Чинники зростання ефективності діяльності	2	1
Всього		10	5

2.2. Перелік практичних робіт

№ практ. роб.	Назва практичної роботи	Годин	
		Денна	Заочна
1	Класифікація суб'єктів підприємницької діяльності	2	0,5
2	Спеціальні податкові режими (використання спрощеної системи оподаткування в діяльності суб'єктів підприємництва)	2	0,5
3	Основні засоби суб'єкта підприємництва (вартісна оцінка, ефективність використання та відтворення, амортизація основних засобів)	2	1
4	Оборотні кошти суб'єкта підприємництва (нормування оборотних коштів, ефективність використання)	2	1
5	Трудові суб'єкта підприємництва (ефективність використання трудових ресурсів суб'єкта підприємництва, оплата праці)	2	1
6	Поточні витрати суб'єкта підприємництва (формування витрат за статтями калькуляції та економічними елементами на промислових суб'єктах підприємництва. ефективність управління витратами)	2	0,5
7	Поточні витрати суб'єкта підприємництва (СVP-аналіз, точка беззбитковості, оцінка рівня операційних ризиків за коефіцієнтом безпеки)	2	0,5
8	Фінансові результати суб'єкта підприємництва (розрахунок прибутку від різних видів діяльності, оцінка прибутковості роботи підприємства, використання СVP-аналізу для планування прибутковості діяльності)	2	1
9	Розрахунок ціни на продукцію (товар, послугу) суб'єкта підприємництва (витратний метод ціноутворення, формування цін на основі аналізу конкурентного середовища)	2	1
10	Інвестиційна діяльність суб'єкта підприємництва (розрахунок інвестиційних витрат, оцінка ефективності інвестицій)	4	2

11	Оцінка ефективності діяльності суб'єкта підприємства (узагальнююча оцінка ефективності діяльності суб'єкта підприємства)	2	1
Всього		24	10

2.3. Перелік завдань до самостійної роботи

№ з/п	Види навчальної діяльності	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	Опрацювання лекційного матеріалу	20	20
	Тема 1. Підприємництво як вид господарської діяльності.	0,5	0,5
	Тема 2. Галузі та види господарської діяльності.	0,5	0,5
	Тема 3. Підприємницьке середовище.	1	1
	Тема 4. Види підприємств та організаційно-правові форми підприємства.	1	1
	Тема 5. Організація підприємства.	1	1
	Тема 6. Основні засоби суб'єкта підприємницької діяльності.	2	2
	Тема 7. Оборотні кошти суб'єктів підприємства.	2	2
	Тема 8. Персонал суб'єкта підприємства та оплата праці.	2	2
	Тема 9. Витрати суб'єкта підприємницької діяльності.	2	2
	Тема 10. Прибуток суб'єкта підприємницької діяльності.	2	2
	Тема 11. Ціни та ціноутворення.	2	2
	Тема 12. Інвестиційна діяльність.	2	2
	Тема 13. Оцінка ефективності діяльності суб'єкта підприємства.	2	2
2	Підготовка до практичних занять	10	15
	Тема 1. Класифікація суб'єктів підприємницької діяльності	0,5	1
	Тема 2. Спеціальні податкові режими	1	1
	Тема 3. Основні засоби суб'єкта підприємства	1	2
	Тема 4. Оборотні кошти суб'єкта підприємства	1	2
	Тема 5. Трудові суб'єкта підприємства	1	1
	Тема 6. Поточні витрати суб'єкта підприємства	1	1
	Тема 7. Поточні витрати суб'єкта підприємства	1	1
	Тема 8. Фінансові результати суб'єкта підприємства	1	2
	Тема 9. Розрахунок ціни на продукцію (товар, послугу) суб'єкта підприємства	1	1
	Тема 10. Інвестиційна діяльність суб'єкта підприємства	1	2
	Тема 11. Оцінка ефективності діяльності суб'єкта	0,5	1

	підприємництва		
3	Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції	20	40
	Тема 1. Нормативне забезпечення підприємницької діяльності	5	10
	Тема 2. Ресурсне забезпечення підприємницької діяльності	5	10
	Тема 3. Оцінка економічних та соціальних результатів діяльності підприємницьких структур	5	10
	Тема 4. Узагальнююча оцінка ефективності діяльності та інвестиційної привабливості підприємницьких структур	5	10
4	Виконання індивідуальних завдань	50	53
	Всього	100	128

3. Критерії оцінювання результатів навчання

Види контролю: поточний, підсумковий – диф. залік
диф. залік/екзамен

Нарахування балів за виконання змістовного модуля

Вид роботи, що підлягає контролю	Оцінні бали		Форма навчання					
			денна			заочна		
	min	max	Кіль-ть робіт	Сумарні бали		Кіль-ть робіт	Сумарні бали	
				min	max		min	max
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Організаційно-правові основи здійснення підприємницької								
Виконання практичних робіт	5	10	2	10	20	2	10	20
Опрацювання тем, не винесених на лекції	1/2	2/4	5	5	10	5	10	20
Підготовка до практичних робіт	2	4	2	4	8	2	4	8
Виконання індивідуальних завдань	10	20	1	10	20	1	10	20
Проміжна сума				29	58		34	68
Модульний контроль (тестовий)	30	50		31	42		26	32
Оцінка за змістовий модуль 1				60	100		60	100
Змістовний модуль 2: Ресурси суб'єкта підприємницької діяльності								
Виконання практичних робіт	5	10	3	15	30	3	15	30
Опрацювання тем, не винесених на лекції	1/2	2/4	3	3	6	3	6	12

Підготовка до практичних робіт	2	4	3	6	12	3	4	8
Виконання індивідуальних завдань	10	20	1	10	20	1	10	20
Проміжна сума				34	68		35	70
Модульний контроль (тестовий)	30	50		26	32		25	30
Оцінка за змістовий модуль 2				60	100		60	100
Змістовний модуль 3: Результати діяльності суб'єкта підприємництва								
Виконання практичних робіт	3	6	6	18	36	6	18	36
Опрацювання тем, не винесених на лекції	1/2	2/4	3	3	6	3	6	12
Підготовка до практичних робіт	1	2	6	6	12	6	6	12
Виконання індивідуальних завдань	15	20	1	15	20	1	15	20
Проміжна сума				42	74		45	80
Модульний контроль (тестовий)	30	50		18	26		15	20
Оцінка за змістовий модуль 3				60	100		60	100

4. Інформаційні ресурси

1. Економіка торгівлі [Текст] : навч. посіб. / Н. О. Власова, В. А. Гросул, Н. С. Краснокутська та ін. ; Харків. держ. ун-т харчування та торгівлі. — Харків : Світ Книг, 2015. — 473 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHТ-cnv.BibRecord.136457>

2. Вігуржинська, С.Ю. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб. / С. Ю. Вігуржинська, Н. Й. Басюркіна, Т. В. Свистун. — Одеса : ОНАХТ, 2018. — 116 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHТ-cnv.BibRecord.161429>

3. Волошина-Сідей, В.В. Механізми управління витратами операційної діяльності на підприємствах харчової промисловості [Текст] : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.04 "Економіка й управління підприємствами (підприємства харчової промисловості)" / В. В. Волошина-Сідей ; наук. кер. Т. А. Бурова ; Миколаїв. нац. ун-т ім. В.О. Сухомлинського; Одес. нац. акад. харч. технологій. — Одеса : ОНАХТ, 2016.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHТ-cnv.BibRecord.156679>

4. Гринчуцький, В.І. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб.

/ В. І. Гринчуцький, Е. Т. Карапетян, Б. В. Погрішук ; Тернопіл. нац. екон. ун-т. — 2-ге вид., перероб. та допов. — Київ : ЦУЛ, 2012. — 304 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHТ-cnv.BibRecord.72751>

5. Захарченко, В.І. Економіка підприємства. Практикум (збірник задач і виробничих ситуацій) [Текст] : навч. посіб. / В. І. Захарченко, М. М. Меркулов, Л. В. Ширяєва ; Одеський нац. ун-т ім. І.І. Мечникова, Одеський нац.морський ун-т, Одеський нац. політехнічний ун-т. — Київ : Центр учбової літератури, 2012. — 144 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdOAH.BibRecord.56397>

6. Кравчук, І.П. Формування механізму мережевої економіки на підприємствах [Текст] : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.04 "Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)" / І. П. Кравчук ; наук. кер. О. В. Зибарева ; Одес. нац. акад. харч. технологій, Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. — Чернівці, 2017. — 274 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHТ-cnv.BibRecord.161641>

7. Кулаковська, Т.А. Економіка підприємства [Текст] : практикум : навч. посіб. / Т. А. Кулаковська ; Одес. нац. акад. харч. технологій. — Одеса : Астропринт, 2014. — 364 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHТ-cnv.BibRecord.135624>

8. Яркіна, Н.М. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб. / Н. М. Яркіна ; Керч. держ. мор. технол. ун-т. — Київ : Ліра-К, 2015. — 498 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHТ-cnv.BibRecord.149075>